

Kdo byl Herr von Infeld, první učitel Vilemíny Nerudové¹

Radek Hasalík

Román *A Study in Scarlet* od Arthura Conana Doylea, jenž v roce 1887 do světové literatury uvedl jméno Sherlocka Holmese, se dotýká českého, resp. moravského prostředí. Sherlock Holmes, ve chvílích odpočinku náruživý houslista, hodlal navštívit koncert Norman Nerudy.²

Norman Neruda je houslista českého původu Vilemína Nerudová, narodila se v Brně 21. 3. 1838.³ V dívčím věku vystupovala pod jménem Wilhelmine Neruda a po prvním sňatku se švédským hudebním skladatelem a dirigentem Ludwigem Normanem (27. 1. 1864)⁴ pod jménem Wilma Norman-Neruda (resp. Madame Norman-Neruda). Od roku 1869 Vilemína Nerudová žila ve Velké Británii,⁵ odloučena od svého manžela, ale formálně nerozvedena. Takto ji poznal Arthur Conan Doyle, a to buď na londýnských koncertech z doby, kdy psal první román s postavou Sherlocka Holmese, anebo již za studentských let (1876–1881) ve skotském Edinburghu, kde se Vilemína Nerudová v letech 1870–1890 pravidelně účastnila tzv. Reidových koncertů.⁶ O široké oblibě Vilemíny Nerudové na britských ostrovech svědčí příspěvek *Too Old at Forty*, publikovaný v roce 1905 v lékařském časopise *Edinburgh Medical Journal*. Norman-Neruda a Joachim (bez křestních jmen) stojí jako reprezentanti starší generace umělců oproti mladší generaci, kterou zastupovali Kubelik (sic) a Marie Hall.⁷ Redaktorem *Edinburgh Medical Journal* byl řadu let Doyleův učitel, chirurg Joseph Bell (1837–1911), považovaný za předobraz postavy Sherlocka Holmese.

¹ Věnuji Vladce Hrubešové.

² Sir Arthur Conan Doyle, "A Study in Scarlet," in *Sherlock Holmes. The Complete Novels and Stories. Volume I* (New York: Bantam Dell, 2003), 34, 37.

³ Záznam o narození Vilemíny Nerudové. MZA v Brně, rodná matrika 1820–1840, číslo knihy 16944, Brno – sv. Petr a Pavel (na domě), římskokatolická církev, fol. 404.

⁴ Záznam o sňatku Vilemíny Nerudové a Ludwiga Normana. MZA v Brně, oddavková matrika 1861–1869, číslo knihy 17028, Brno – sv. Tomáš, římskokatolická církev, fol. 114.

⁵ "Philharmonic Concerts (Monday, 17th May 1869)," *The Musical World*, vol. 47, no. 21 (May 22, 1869): 368–369.

⁶ "Reid Concerts," <https://www.reidconcerts.music.ed.ac.uk/concerts-by-decade/1871--1880>.

⁷ "Too Old at Forty," *Edinburgh Medical Journal*, vol. 17, no. 4, (April 1905): 335–336.

Vilemína Nerudová hrála na housle zprvu potají. Když její otec, varhaník Josef Neruda poznal, že to s houslemi umí lépe než její bratr Viktor, svolil, aby se Vilemína nástroji věnovala naplno. Bylo jí pět let. Jejím prvním učitelem byl von Infeld, což dokládají *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* v recenzi na brněnské vystoupení ze 7. 9. 1844,⁸ dále příspěvek Wilhelmine Neruda od F. V. Donneha otištěný v brněnských novinách *Moravia* 17. 5. 1845 a ve vídeňském listu *Der Wanderer* 17. 6. 1845,⁹ a také B. R. Leitner v brněnském listu *Moravia* 4.3.1847 v recenzi na vystoupení Vilemíny a Amálie Nerudové v Brně 28.2.1847.¹⁰ O brněnském vystoupení šestileté houslistky Nerudové, jež vzbudilo velkou pozornost, psaly také *Berliner Musikalische Zeitung* 12. 10. 1844.¹¹ Vystoupení sester Vilemíny a Amálie Nerudových zhlédl rovněž Josef Kajetán Tyl, nejprve v roce 1844 v Brně a podruhé v roce 1847 v Praze, kde kromě Vilemíny a Amálie hrál již také jejich bratr Viktor. J. K. Tyl napsal dvoudílný příspěvek *Rodina Nerudowa*, otištěný v *Květech* v listopadu 1847.¹² Zaujala jej především Vilemína, a to v Brně určitou zarputilostí a při pražském vystoupení houslovým mistrovstvím. Při brněnském představení Tylovi připadalo, že otec Neruda Vilemínu neúměrně zatěžuje, ale v Praze uznal její mimořádné nadání a tušil, že se dočká světového úspěchu.

Na prvenství Barocha von Imfeld mezi učiteli Vilemíny Nerudové upozornil Vojtěch Kyas,¹³ opíral se přitom o údaje z rukopisného soupisu brněnských hudebních akcí od Hanse Welzla. Vladimír Helfert v publikaci o Leoši Janáčkovi (1939)¹⁴ uvedl, že Baroch v Imfeld učil ve starobrněnském klášteře hru na housle v době, kdy tam v roce 1865 přišel studovat Leoš Janáček.

Nekrolog otištěný 18. 12. 1866 ve vídeňských *Zellner's Blätter für Theater, Musik und bildende Kunst*¹⁵ oznamoval, že v Brně zemřel Eduard Ritter von Imfeld, znamenitý houslista působící řadu let jako sólista a ředitel místního orchestru, jenž vychoval řadu zdatných žáků, mimo jiné Vilemínu Nerudovou. Nekrolog

⁸ *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 4, no. 110 (September 12, 1844): 438.

⁹ F. V. Donneh, "Wilhelmine Neruda," *Moravia* 8, no. 59 (May 17, 1845): 235.

F. V. Donneh, "Theatralische Miscellen. Wilhelmine Neruda," *Der Wanderer* 32, no. 144 (June 17, 1845): 576.

¹⁰ B. R. Leitner, "Berichte aus der Heimat. Brünn," *Moravia* 10, no. 27 (March 4, 1847): 107.

¹¹ Carl Gaillard, red., "Brünn," *Berliner musikalische Zeitung* 1, no. 38 (October 12, 1844).

¹² J. K. Tyl, "Rodina Nerudowa," *Květy* 14, no. 131 (November 2, 1847): 521–522; no. 132 (November 4, 1847): 525–526.

¹³ Vojtěch Kyas, "K hudební historii Brna v 19. století. Slavná hudební rodina Nerudů," *Opus musicum* (1993): 241.

¹⁴ Vladimír Helfert, *Leoš Janáček: obraz životního a uměleckého boje. I. V poutech tradice* (Brno: Nákladem Oldřicha Pazdířky, 1939), 54.

¹⁵ *Zellner's Blätter für Theater, Musik und bildende Kunst* 12, no. 101 (December 18, 1866): 404.

Eduarda von Imfeld, učitele Vilemíny Nerudové, otiskl také lipský *Neue Zeitschrift für Musik*¹⁶ a *Neue Berliner Musikzeitung*¹⁷.

V brněnských úmrtních matrikách však nefiguruje ani Eduard, ani Baroch von Infeld, nýbrž pouze Vinzenz Ritter von Imfeld, učitel hudby, jenž zemřel 22. 11. 1866 ve věku 61 let. Pohřeb 24. 11. 1866 sloužil Baptist Vorthey.¹⁸

Existují dva nekrology dokládající úmrtí Vinzenze Rittera von Imfeld, jeden v *Mährischer Correspondent* 4. 12. 1866,¹⁹ druhý v příloze *Brünner Morgenpost* 17. 12. 1866,²⁰ a existuje parte od Vinzenzova bratra Ignaze Rittera von Innfeld, c.k. archiváře v Oedenburgu (Šoproň v dnešním Maďarsku), otištěné v brněnských *Beilage zu Neuigkeiten* 25. 11. 1866.²¹

Kdyby v Brně žilo více von Infeldů, museli by být zapsáni ve sčítacích operátech 1850. Jenže ve sčítacích operátech 1850 je uveden pouze Vinzenz Innfeld, Musikus, nar. 1808, bydlíště Bäckergasse čp. 24.²² Vinzenz Innfeld se narodil 21. 11. 1805, záznam figuruje v rodné matrice obce Vodná ve farnosti Kamenice nad Lipou,²³ podařilo se jej najít jednak podle zkomoleného odkazu na jeho rodiště v nekrologu²⁴ a také podle zkomoleného zápisu Innfeldova rodiště ve Sčítacích operátech Brna 1857, kde je zároveň uvedeno tehdejší bydlíště učitele hudby Vinzenze Infelda, Sattlergasse čp. 438.²⁵

Vinzenz Infeld byl synem Jana Infelda, revírníka na panství Černovském, a Kateřiny, dcery Vojtěcha Němce, soukeníka z obce Včelnice. Vinzenzovi rodiče se vzali 23. 10. 1804.²⁶ Kateřina Němcová byla již druhou manželkou Jana Infelda, jeho první choť Mariana zemřela 15. 7. 1804.²⁷

¹⁶ *Neue Zeitschrift für Musik*, Band 63, no. 2 (January 4, 1867): 15.

¹⁷ *Neue Berliner Musikzeitung* 21, no. 2 (January 9, 1867): 15.

¹⁸ Záznam o úmrtí Vinzenze Rittera von Imfeld. MZA v Brně, úmrtní matrika 1866–1880, číslo knihy 17201, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 24.

¹⁹ "Verzeichniss der Verstorbenen," *Mährischer Correspondent* 6, no. 282 (December 4, 1866).

²⁰ "Verstorbene in Brünn," *Brünner Morgenpost. Beilage zur Brünner Zeitung*, no. 252 (December 17, 1866): 1009.

²¹ *Beilage zu Neuigkeiten Nr. 319*, 16 (November 25, 1866).

²² "Vinzenz Innfeld, Bäckergasse 24," *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1850), 5.

²³ Záznam o narození Vinzenze Innfelda. SOA v Třeboni, rodná matrika 1793–1823, inv. no. 2487, fara Kamenice nad Lipou, obec Vodná, římskokatolická církev, fol. 13.

²⁴ "Verzeichniss der Verstorbenen," *Mährischer Correspondent* 6, no. 282 (December 4, 1866).

²⁵ "Vinzenz Infeld, Sattlergasse 438," *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1857), 9, index 1.

²⁶ Záznam o sňatku Jana Infelda a Kateřiny Němcové. SOA v Třeboni, oddavková matrika 1787–1833, inv. no. 3776, Nová Včelnice, římskokatolická církev, fol. 9.

²⁷ Záznam o úmrtí Mariany, manželky Jana Infelda. SOA v Třeboni, úmrtní matrika 1799–1823, inv. no. 2498, fara Kamenice nad Lipou, obec Vodná, římskokatolická církev, fol. 105.

V publikaci Karla Eichlera o Pavlu Křížkovském²⁸ je na s. 13 vypsán seznam hudebníků pořízený Pavlem Křížkovským na svátek sv. Cecílie 1853, první housle tehdy hráli mimo jiné Antonín Baroch, Josef Baroch a pán z Infeldu. Na s. 17 figurují Josef Baroch a Infeld (houslista), oba podepsaní na *okružníku* sepsaném mezi 13. a 18. říjnem 1855. Na s. 20 je uvedeno, že po roce 1853 jednotlivcům z řad fundatistů prelát platil učitele hudby (Hofman učil na cello, Infeld na housle).

Z dohledaných údajů vyplývá, že skutečným učitelem Vilemíny Nerudové byl v letech 1844 a 1845 Vinzenz Ritter von Innfeld. Baroch von Infeld neexistoval. Tato postava vznikla smíšením dvou nebo tří reálných osob, které se jmenovaly Vinzenz Ritter von Innfeld, Josef Baroch a Anton Baroch. Tito tři hudebníci působili ve starobrněnském klášteře jako učitelé houslové hry. Vinzenz Ritter von Innfeld byl naživu ještě v době, kdy do kláštera na Starém Brně v roce 1865 přišel jedenáctiletý Leoš Janáček. K vytvoření postavy Barocha von Infeld došlo, pokud vím, v již zmíněné publikaci Vladimíra Helferta o Leoši Janáčkovi, vydané v roce 1939.

Bratři Anton Baroch (nar. 17. 11. 1799)²⁹ a Josef Baroch (nar. 6. 11. 1801)³⁰ se narodili ve Valticích, byli synové Jakoba Barocha a Anny, rozené Schöpflingové z uherských Kopčan. Jakob Baroch pocházel z obce Skramníky (okres Kolín), kde se narodil 22. 12. 1761 (pokřtěn 26. 12. 1761)³¹ skramnickému kantorovi Janu Barochovi. Kantor Jan Baroch zemřel ve Skramníkách 24. 4. 1778.³² Jakob Baroch měl mladšího bratra Karla, jenž se narodil ve Skramníkách 27. 1. 1769 (pokřtěn 28. 1. 1769).³³ Jakob a Karel Barochovi byli hudebníci dvanáctičlenné *Militär Bande* při knížecí kapele ve Valticích, jejich jména jsou uvedena v soupisu velkoknížecího domu Lichtenštejnů z roku 1803.³⁴

Valtice (Feldsberg) jako rodiště Antona Barocha jsem našel v záznamu brněnských sčítacích operátů 1857.³⁵ Skramníky jako působišť kantora Jana Barocha

²⁸ Karel Eichler, *P. Pavel Křížkovský. Životopisný nástin* (Brno: Tiskem a nákladem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských, 1904), 13, 17, 20.

²⁹ Záznam o narození Antona Barocha. MZA v Brně, rodná matrika 1784–1804, číslo knihy 3484, Valtice, římskokatolická církev, fol. 182.

³⁰ Záznam o narození Josefa Barocha. MZA v Brně, rodná matrika 1784–1804, číslo knihy 3484, Valtice, římskokatolická církev, fol. 205.

³¹ Záznam o narození Jakoba Barocha. SOA v Praze, rodná matrika 1761–1784 (bez bližšího popisu), obec Skramníky, okres Kolín, římskokatolická církev, fol. 4.

³² Záznam o úmrtí Jana Barocha. SOA v Praze, úmrtí matrika 1761–1784 (bez bližšího popisu), obec Skramníky, okres Kolín, římskokatolická církev, fol. 100.

³³ Záznam o narození Karla Barocha. SOA v Praze, rodná matrika 1761–1784 (bez bližšího popisu), obec Skramníky, okres Kolín, římskokatolická církev, fol. 59.

³⁴ *Schematismus des regierenden Hochfürstlichen Hauses von und zu Liechtenstein* (Vaduz in Schwaben 1803), 37.

³⁵ "Anton Baroch, Grosse Neugasse 33," *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1857), 3.

jsm našel v matričním záznamu o sňatku Karla Barocha s Theresií Herodeckovou 30. 4. 1798 ve Valticích.³⁶

Vzhledem k tomu, že Jakob Baroch byl v rodné matrice své dcery Marie, narozené 28. 2. 1813³⁷ ve Valticích, uveden jako *pensionirt Houtboist*, rodina Jakoba Barocha se záhy, patrně za výdělkem, přestěhovala do Brna, kde se 28. 6. 1816³⁸ Barochovým narodila dcera Klára, a to na Petrově čp. 268, v tomtéž domě, kde se v roce 1838 manželům Nerudovým narodila dcera Vilemína. Klára Barochová zemřela 30. 11. 1825 ve věku devíti let na adrese Grosse Bäckergerasse čp. 13. Jakob Baroch je v záznamu o úmrtí dcery Kláry uveden jako hudebník (*Musikus*).³⁹ Jméno Anton Baroch se objevuje v brněnském divadelním almanachu na rok 1826.⁴⁰ Podle brněnských sčítacích operátů 1850 bydlela vdova Anna Barochová (rozená Schöpfing) se syny Antonem a Josefem a dcerou Leopoldinou na adrese Bäckergerasse čp. 53.⁴¹ Matka Antona a Josefa Barochových Anna Barochová, vdova po učiteli hudby, zemřela 10. 11. 1859 v Brně na adrese Hohlweg čp. 25.⁴² Anton Baroch se 10. 10. 1848 oženil s Františkou Podhořelou. Snoubence oddal Baptist Vorthey.⁴³

Anton a Josef Barochovi měli mladšího bratra Jana (nar. 9. 12. 1803).⁴⁴ Jan Baroch se 19. 10. 1829 oženil s Annou Grögerovou.⁴⁵ Manželé Jan a Anna Barochovi se odstěhovali na Brünner Thor Zwinger čp. 257, kde se jim mezi lety 1834–1839 narodilo několik dětí, nejmladší dcera Marie 27. 4. 1839.⁴⁶ Janova manželka Anna Barochová byla 26. 3. 1840 porodní bábou Marie Nerudové,

³⁶ Záznam o sňatku Karla Barocha a Theresie Herodeckové. MZA v Brně, oddavková matrika 1784–1822, číslo knihy 3516, Valtice, římskokatolická církev, fol. 45.

³⁷ Záznam o narození Marie Barochové. MZA v Brně, rodná matrika 1804–1822, číslo knihy 3485, Valtice, římskokatolická církev, fol. 146.

³⁸ Záznam o narození Kláry Barochové. MZA v Brně, rodná matrika 1800–1819, číslo knihy 16943, Brno – sv. Petr a Pavel (na domě), římskokatolická církev, fol. 380.

³⁹ Záznam o úmrtí Kláry Barochové. MZA v Brně, úmrtní matrika 1784–1836, číslo knihy 17194, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 418.

⁴⁰ Carl Römer, ed., *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1826* (Brünn: gedruckt bey J. G. Gastl), 5.

⁴¹ "Anna Baroch, Bäckergerasse 53," *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1850), 15.

⁴² Záznam o úmrtí Anny Baroch. MZA v Brně, úmrtní matrika 1848–1885, číslo knihy 17843, Brno, německá evangelická církev, fol. 78.

⁴³ Záznam o sňatku Antona Barocha a Františky Podhořelé. MZA v Brně, oddavková matrika 1847–1860, číslo knihy 17163, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 21.

⁴⁴ Záznam o narození Jana Barocha. MZA v Brně, rodná matrika 1784–1804, číslo knihy 3484, Valtice, římskokatolická církev, fol. 231.

⁴⁵ Záznam o sňatku Jana Barocha a Anny Grögerové. MZA v Brně, oddavková matrika 1784–1843, číslo knihy 17179, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 260.

⁴⁶ Záznam o narození Marie Barochové. MZA v Brně, rodná matrika 1820–1840, číslo knihy 16944, Brno – sv. Petr a Pavel (na domě), římskokatolická církev, fol. 435.

sestry Vilemíny Nerudové.⁴⁷ Marie Nerudová se narodila na Petrově čp. 268, jako o dva roky dříve její sestra Vilemína.

V roce 1902 zavzpomínal Leoš Janáček na pana Barocha a pana Rudiše, primisty na kůru, jimž se jako fundatista starobrněnské klášterní školy staral o housle. Janáček pana Barocha charakterizoval slovy: „známý a hledaný a dobrý hráč a učitel houslí v Brně“⁴⁸. Panem Barochem musel být Josef Baroch, jenž jako Musik Director zemřel 21. 10. 1870 a působil po celou dobu Janáčkovy studia (1865–1869) ve starobrněnském klášteře.⁴⁹ V *Tagesbote aus Mähren* 23. 10. 1870 je otištěno parte Josefa Barocha.⁵⁰ Údaje z parte prozrazují, že Josef Baroch byl ženatý s Antonií, rozenou Dobiášovou, a měl dceru Marii (v rodné matrice Anna Maria, nar. 27. 11. 1859)⁵¹ a syna Leopolda (nar. 11. 3. 1864).⁵² Ke sňatku Josefa Barocha a Antonie Dobiášové došlo 19. 7. 1858 v obci Unčín (poblíž Jimramova), kde bydlela nevěsta.⁵³ Josef Baroch tehdy bydlel v Brně na Kreuzgasse čp. 25.

Anton Baroch jako gewes. (tj. bývalý) Orchester Director zemřel 26. 2. 1864, rok před příchodem Leoše Janáčka do Brna.⁵⁴ Johann Baroch s rodinou se v roce 1853 odstěhoval do Vídně, tudíž ani on nemohl být učitelem Leoše Janáčka.⁵⁵ Houslista Johann Baptist Rudisch (26. 5. 1817 až 9. 8. 1891)⁵⁶ byl synem stoláře Johanna Rudische. Dvacátého října 1817 zemřela Johannova matka Theresia.⁵⁷ Johann vyrůstal s pěti vlastními staršími sestrami, věkem nejbližší mu byla There-

⁴⁷ Záznam o narození Marie Nerudové. MZA v Brně, rodná matrika 1820–1840, číslo knihy 16944, Brno – sv. Petr a Pavel (na dómě), římskokatolická církev, fol. 464.

⁴⁸ Leoš Janáček, „Pavla Krížkovského význam v lidové hudbě moravské a v české hudbě vůbec,“ *Český lid* 11 (1902): 262.

⁴⁹ Záznam o úmrtí Josefa Barocha. MZA v Brně, úmrtní matrika 1837–1882, číslo knihy 17186, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 416.

⁵⁰ *Tagesbote aus Mähren* 20, no. 242 (Brünn, October 23, 1870).

⁵¹ Záznam o narození Anny Marie Barochové. MZA v Brně, rodná matrika 1848–1862, číslo knihy 17156, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 465.

⁵² Záznam o narození Leopolda Barocha. MZA v Brně, rodná matrika 1862–1872, číslo knihy 17157, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 98.

⁵³ Záznam o sňatku Josefa Barocha a Antonie Dobiášové. MZA v Brně, oddavková matrika 1770–1932, číslo knihy 15505, Dalečín, římskokatolická církev, fol. 379.

⁵⁴ Záznam o úmrtí Antona Barocha. MZA v Brně, úmrtní matrika 1853–1866, číslo knihy 17200, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 387.

⁵⁵ „Johann Baroch, Stadt Brünn 257,“ Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky (1850), 3.

⁵⁶ Záznam o narození Johanna Rudische. MZA v Brně, rodná matrika 1811–1853, číslo knihy 17130, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 707. Záznam o úmrtí Johana Rudische. MZA v Brně, úmrtní matrika 1882–1892, číslo knihy 17187, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 434.

⁵⁷ Záznam o úmrtí Theresie Rudischové. MZA v Brně, úmrtní matrika 1784–1843, číslo knihy 17184, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 313.

sia, nar. 2. 9. 1815.⁵⁸ Vyučil se řemeslu svého otce a provozoval stolařskou živnost, v úmrtní matrice byl zapsán jako Tischlermeister (stolařský mistr).

Hudební kritik Philokales (vlastním jménem Ferdinand Peter Graf Laurencin d'Armond) v *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 26. 11. 1842 uvedl, že Josef Baroch díky vynikajícím učebním metodám vychoval mnoho zdatných houslistů.⁵⁹ Osmnáctého února 1844 byl první houslista u sv. Jakuba a sólový houslista u místního divadla Josef Baroch jmenován Musikdirector s povinnostmi věžného (Stadtturner).⁶⁰ Osmého května 1845 proběhla první zkouška na brněnské městské hudební škole, v níž sbormistr (Regenschori) Leopold Streit vyučoval zpěv a Musikdirector Joseph Baroch vyučoval hru na housle.⁶¹

V augustiniánském klášterním kostele sv. Tomáše zazněla 6. 1. 1842 pod vedením Gottfrieda Riegra a Antona Barocha Reissigerova Mše č. 4 Es dur,⁶² a 2. 2. 1842 pod vedením Antona Barocha Gänsbacherova Mše B dur.⁶³ Jak poznamenal Philokales v *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 22. 7. 1843, působil multiinstrumentalista (vielfahrene Musiker) Anton Baroch v oboru divadelní a chrámové hudby (Theater- und Kirchenmusik) již 27 let.⁶⁴

V listopadu 1847 působil Josef Baroch jako Musikorchesterdirektor při kostele sv. Jakuba a zároveň vedl hudební školu, kde mezi jeho žáky vynikal mladý houslista Franz Waněczek. Orchestr kostela sv. Tomáše vedl po mnoho let Anton Baroch, jenž zároveň působil jako Orchestr-Direktor městského divadla.⁶⁵ Podle *Wiener allgemeine Musik-Zeitung* z 24. 12. 1847 vynikali v oblasti chrámové hudby v Brně sbormistři Dvořák, Streit a Křížkovský, ředitel orchestru Josef Baroch, jenž byl zároveň ředitel městské hudby, ředitel orchestru Anton Baroch, jenž byl zároveň ředitel divadelního orchestru, a J. Kunst. Hudební kompozice chrámové hudby se uváděly zvláště ve třech brněnských kostelích, dómu sv. Petra, farním kostele sv. Jakuba a augustiniánském kostele sv. Tomáše.⁶⁶

⁵⁸ Záznam o narození Theresie Rudischové. MZA v Brně, rodná matrika 1811–1853, číslo knihy 17130, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 693.

⁵⁹ Philokales, "Correspondenz. Kirchenmusik. Feier des Cäcilienfestes in Brünn am 20. November d. J.," *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 2, no. 142 (November 26, 1842): 571.

⁶⁰ Philokales, "Correspondenz. (Brünn den 18. Februar 1844.)," *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 4, no. 24 (February 24, 1844): 96.

⁶¹ S., "Die erste Prüfung der Brünnner städtischen Gesang- und Violin-Schule. Am 8. I. M." *Moravia* 8, no. 56 (May 10, 1845): 223.

⁶² "Kirchenmusik," *Moravia* 5, no. 5 (January 17, 1842): 20; "Kirchenmusik," *Moravia* 5, no. 6 (January 20, 1842): 23–24.

⁶³ "Kirchenmusik," *Moravia* 5, no. 17 (January 28, 1842): 68.

⁶⁴ Philokales, "Correspondenz. (Brünn am 9 Juli.) Kirchenmusik," *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 3, no. 87 (July 22, 1843): 363.

⁶⁵ "Die Kirchenmusik," *Moravia* 10, no. 131 (November 2, 1847): 523.

⁶⁶ L., "Aus Brünn. Den 5. Dezember 1847," *Wiener allgemeine Musik-Zeitung* 7, no. 154 (December 24, 1847): 619–620.

Bratry Barochovy vzpomněl v pamětech také hudební skladatel Hynek Vojáček (1825–1916),⁶⁷ jenž byl v letech 1838–1845 fundatistou starobrněnské klášterní školy. Barochovi byli během Vojáčkova studia placeními hudebníky, kteří byli zváni na náročnější hudební produkce ve starobrněnském klášteře. Vojáček znal také Rudiše a jeho sestru, nad níž držel ochrannou ruku Vojáčkův učitel náboženství kněz Baptist Vorthey, jenž v roce 1866 sloužil pohřeb Vinzenze Innfelda. Vojáček připomněl, že Vorthey poskytoval duchovní útěchu italským karbonářům vězněným na Špilberku a získal si jejich vděk a uznání pro humánní přístup a moudrost, jak v memoárech *Le mie prigioni* zaznamenal Silvio Pellico.⁶⁸

Očividný důkaz existence tří hudebníků, Josefa Barocha, Antona Barocha a Rittera v. Imfeld přinesly *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1854* a *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1855*. Jako Orchester-Directoren jsou uvedeni 1. Herr Anton Baroch, 2. Herr Ritter v. Imfeld; jako Solo-Spieler je uveden Herr Joseph Baroch.⁶⁹ Ve stejných pracovních pozicích se Anton Baroch, Ritter von Imfeld a Joseph Baroch objevili jako hudebníci *königl. städt. Theater in Brünn* (Královského městského divadla v Brně) již v *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1848* a *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1849*.⁷⁰

V letech 1852 a 1853, kdy Innfeld nebyl Orchester-Director, hrál v brněnském divadle první housle. V divadelních almanaších na rok 1852 a 1853 se objevuje pod jménem Herr v. Innfeld, v jiných ročnících jako Herr v. Imfeld.⁷¹

⁶⁷ Zdeněk Fišer, "Diversae notae aneb paměti Hynka Vojáčka (I)," in *Zlínko od minulosti k současnosti. Sborník Státního okresního archivu ve Zlíně* 13 (1994), 130, 134.

⁶⁸ Silvio Pellico, *Le mie prigioni* (Torino: Presso Giuseppe Bocca, 1832). Vorthey je pod jménem P. Battista zmíněn v kapitolách 78 a 90, Capo LXXVIII, 267–270 a Capo XC, 306–307, https://it.wikisource.org/wiki/Le_mie_prigioni.

⁶⁹ Joseph Pauscher, ed., "Personalstand des königl. städtischen Theaters in Brünn," in *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1854* (Druck von Fr. Gastl), 6.

Gustav Sachs, ed., "Personalstand des königl. städt. Theaters in Brünn," in *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1855* (Druck von Franz Gastl in Brünn), 2.

⁷⁰ A. Heinrich, ed., "Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder," in *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1848* (Berlin: Im Selbstverlage des Herausgebers 1848, Gedruckt bei Julius Sittenfeld in Berlin), 95.

A. Heinrich, ed., "Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder," in *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1849* (Gedruckt bei Julius Sittenfeld in Berlin 1849), 72.

⁷¹ Jos. Pauscher, ed., "Personalstand des königl. städt. Theaters in Brünn," in *Theater-Almanach für das Jahr 1852* (Brünn: Druck aus Franz Gastl's Officin), 4.

Jos. Pauscher, ed., "Personalstand des königl. städt. Theaters in Brünn," in *Theater-Almanach für das Jahr 1853* (Brünn: Druck v. F. Gastl), 4.

V roce 1852 v *königl. städt. Theater in Brünn* poprvé účinkovaly sestry Nerudovy. Již tehdy byly jmenovány v pořadí *Wilhelmine, Amalie und Marie Neruda*,⁷² což neodpovídá abecednímu pořadí ani pořadí podle věku, nýbrž podle (přisuzovaného) hudebního mistrovství. Pokud byly sestry Nerudovy při svém prvním koncertu doprovázeny divadelním orchestrem, hrál první housle Vilemínin první učitel Vinzenz Innfeld a kapelníkem orchestru byl pozdější manžel Amálie Nerudové Ernst Wickenhauser.

Působení Vinzenze Innfelda v *königl. städt. Theater in Brünn* je podle záznamů v divadelních almanaších vymezeno lety 1847–1855. Po roce 1855 Innfeldovo jméno z almanachů mizí a neobjevuje se ani před rokem 1847, přestože Innfeld již tehdy v Brně působil jako pedagog. Pokud se Innfeldovo jméno poprvé objevilo v almanachu na rok 1848, stal se zaměstnancem divadla během roku 1847. Co se týká závěru Innfeldova působení v divadle, těžko posoudit, zdali souvisel s výměnou ředitele brněnského divadla v dubnu 1855, kdy Antona Balvánského vystřídal Louis Flerx.⁷³ Někteří hudebníci (např. Ernst Wickenhauser) v divadle zůstali i pod novým vedením. Anton Baroch figuroval v *Theater-Almanach für das Jahr 1856* a *Theater-Almanach für das Jahr 1857* jako *Violino Solo-Spieler*,⁷⁴ v pozdějších ročnících almanachu se jeho jméno již neobjevilo. Josef Baroch figuroval naposled v *Theater-Almanach für das Jahr 1855*, stejně jako Innfeld.

Christian d'Elvert vzpomněl von Infelda jako učitele Vilemíny Nerudové v druhém dílu svého slovníku z roku 1873.⁷⁵

V recenzi na koncert 4. října 1846, otištěné ve *Wiener allgemeine Musik-Zeitung* 17. 10. 1846, byl jako von Infeldův žák zmíněn dvanáctiletý *Miniatur-Virtuoso*⁷⁶ Adolf Zelníček. Jednalo se o syna hudebního skladatele Františka Zelníčka (1805–1851), jenž má heslo v *Českém hudebním slovníku osob a institucí*. Život Adolfa Zelníčka byl ohraničen datem 20. 2. 1834, kdy se narodil v Morav-

⁷² "Die Geschwister Wilhelmine, Amalie und Marie Neruda," in *Theater-Almanach für das Jahr 1852*. (Brünn: Jos. Pauscher, 1852), 13.

Albert Rille, *Die Geschichte des Brünner Stadt-Theaters 1734–1884* (Brünn: W. Burkart, 1885), 155.

⁷³ "Theater, Kunst, Wissenschaft," *Neuigkeiten* 5, no. 94 (April 4, 1855).

Anton Balvansky, "Oeffentlicher Dank!" *Neuigkeiten* 5, no. 94 (April 4, 1855).

A. Heinrich, ed., "Verzeichniss der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder u." in *Deutscher Bühnen-Almanach* 20 (Berlin, January 1, 1856, Commissions-Verlag von Leopold Lassar), 132.

"Brünn. (Correspondenz.)," *Monatschrift für Theater und Musik* 1 (Wien 1855): 236–237.

⁷⁴ J. Ott, ed., *Theater-Almanach für das Jahr 1856* (Aus Franz Gastl's Buchdruckerei), 4.

J. Ott, ed., *Theater-Almanach für das Jahr 1857* (Aus Franz Gastl's Buchdruckerei in Brünn), 4.

⁷⁵ "Neruda, eine Künstler-Familie," in Christian d'Elvert, *Geschichte der Musik in Mähren und Oesterr. Schlesien*, II. (Brünn: In Commission der Buchhandlung von Carl Winiker, 1873), 150–151.

⁷⁶ *Wiener allgemeine Musik-Zeitung* 6, no. 125 (October 17, 1846): 503.

ském Krumlově, a datem 11. 5. 1870, kdy v Brně podlehl tuberkulóze.⁷⁷ Vyrůstal v Ivančicích, kam se manželé František a Františka Zelníčkoví se synem Adolfem ještě v roce 1834 přestěhovali a kde se jim narodily další děti. Zelníčkův repertoár v době, kdy byl Innfeldovým žákem, odpovídal repertoáru Vilemíny Nerudové, když byla Innfeldovou žákyní. Zelníček tehdy hrál skladby od Bériota, Mayse-dera, Artôta, Vieuxtempsa a Ernsta.⁷⁸ Nerudová tehdy hrála skladby od Bériota, Artôta, Maysedera, Lafonta a Panofky atd.⁷⁹ Teprve šestnáctiletý Zelníček se poprvé objevil v soupisu členů orchestru *königl. städt. Theater in Brünn* v divadelním almanachu na rok 1850, jeho bývalý učitel Innfeld v divadelním souboru tehdy působil jako zweiter Orchesterdirector, přičemž erste Orchesterdirector byl Josef Baroch.⁸⁰ Desátého dubna 1859 hrál Zelníček, pravděpodobně Adolf Zelníček, na koncertu v brněnské Redutě, kde účinkoval spolu s Vilemínou a Amálií Nerudovými.⁸¹ Na koncertu mohl být přítomen také Vinzenz Innfeld, neboť tam účinkovali jeho dva žáci, Vilemína Nerudová a Adolf Zelníček. V roce 1860 působil Adolf Zelníček v brněnském divadle jako sólový houslista.⁸² Jako Orchesterdirector brněnského divadla působil Adolf Zelníček v letech 1861, 1864 a 1870, jak informuje *Deutscher Bühnen-Almanach*.⁸³ Adolf Zelníček tak po šesti letech převzal štafetu od někdejšího učitele Vinzenze Innfelda, jenž jako Orchester-Director působil naposledy v roce 1855. V roce 1865 získal Adolf Zelníček angažmá jako kapelník vojenské hudby v Bolzanu.⁸⁴ V nekrologu v *Mährischer Correspondent* z 13. 5. 1870 stojí, že zdatný hudebník a uznávaný houslista Zelníček byl dříve *k. k. Militär-Capellmeister* a zemřel jako *Orchester-Direktor des hiesigen Theater*,⁸⁵ což odpovídá zápisu v úmrtní matrice.

⁷⁷ Záznam o narození Adolfa Zelníčka. MZA v Brně, rodná matrika 1791–1838, číslo knihy 14258, Moravský Krumlov, římskokatolická církev, fol. 219.

Záznam o úmrtí Adolfa Zelníčka. MZA v Brně, úmrtní matrika 1853–1921, číslo knihy 16988, Brno – sv. Janů (u minoritů), římskokatolická církev, fol. 115.

⁷⁸ "Eibenschütz," *Moravia* 10, no. 20 (February 16, 1847): 80.

⁷⁹ F. V. Donneh, "Wilhelmine Neruda," *Moravia* 8, no. 59 (May 17, 1845): 235.

⁸⁰ Theodor Kronberg, ed., "Personalstand des königl. städtischen Theaters in Brünn," in *Theater-Almanach für das Jahr 1850* (Brünn: Gedruckt bei Rudolf Rohrer's sel. Witwe), 5.

⁸¹ Kateřina Hnáťová, "Koncertní život v Brně v letech 1850–1919 se zaměřením na samostatné kvartetní koncerty" (PhD diss., Masarykova univerzita Brno, 2011), 94.

⁸² Carl Deyer, ed., "Personalstand des kön. städt. Theaters in Brünn," in *Theater-Almanach für das Jahr 1860* (Druck von Georg Gastl in Brünn), 4.

⁸³ "Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder, wie sie dem Herausgeber mitgetheilt worden sind," in *A. Heinrich's Deutscher Bühnen-Almanach* 25 (Berlin, January 1, 1861, Commissions-Verlag von Eduard Bloch), 30.

A. Entsch, ed., *Deutscher Bühnen-Almanach* 28, Zweiter Theil (Berlin, January 1, 1864), 58.

A. Entsch, ed., *Deutscher Bühnen-Almanach* 34, Zweiter Theil (Berlin, January 1, 1870), 65.

⁸⁴ A. Entsch, ed., *Deutscher Bühnen-Almanach* 29, Zweiter Theil (Berlin, January 1, 1865), 66.

⁸⁵ "(Todesfälle.)" *Mährischer Correspondent* 10, no. 109 (May 13, 1870).

V roce 1870 bydlel Adolf Zelníček s bratrem Janem v Brně na adrese Adlergasse čp. 6. Ve sčítacích operátech je u obou bratrů uvedeno *ledig* (svobodný) a *Musikus*, u Adolfa Zelníčka zároveň *Theaterorchesterleiter*, u Jana Zelníčka *Theaterorchestermitglied*.⁸⁶ Jan Zelníček, narozený 25. 1. 1841 v Ivančicích, přežil bratra Adolfa o necelé čtyři roky, zemřel 11. 3. 1874 v Brně, příčinou úmrtí byla stejně jako u Adolfa Zelníčka tuberkulóza.⁸⁷

Houslisté Vinzenz Innfeld, Josef Baroch a Anton Baroch profesně spojili svůj život nejen se starobrněnským klášterem, ale také s německým Královským městským divadlem v Brně. Jejich hudební činnost vytvořila podhoubí pro růst výrazných talentů jako Adolf Zelníček (1834–1870) a Vilemína Nerudová (1838–1911). S vědomím, jakých met dosáhla Vilemína Nerudová, můžeme jen spekulovat, kam by dospěl Adolf Zelníček, kdyby býval žil déle.

Bibliografie

Prameny

Moravský zemský archiv v Brně, oddavková matrika 1847–1860, číslo knihy 17163, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 21.

Moravský zemský archiv v Brně, oddavková matrika 1784–1843, číslo knihy 17179, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 260.

Moravský zemský archiv v Brně, oddavková matrika 1861–1869, číslo knihy 17028, Brno – sv. Tomáš, římskokatolická církev, fol. 114.

Moravský zemský archiv v Brně, oddavková matrika 1770–1932, číslo knihy 15505, Dalečín, římskokatolická církev, fol. 379.

Moravský zemský archiv v Brně, oddavková matrika 1784–1822, číslo knihy 3516, Valtice, římskokatolická církev, fol. 45.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1811–1853, číslo knihy 17130, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 693, 707.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1848–1862, číslo knihy 17156, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 465.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1862–1872, číslo knihy 17157, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 98.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1800–1819, číslo knihy 16943, Brno – sv. Petr a Pavel (na dómě), římskokatolická církev, fol. 380.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1820–1840, číslo knihy 16944, Brno – sv. Petr a Pavel (na dómě), římskokatolická církev, fol. 404, 435, 464.

⁸⁶ “Adolf Zelníček, Adlergasse 6,” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1870), 14.

⁸⁷ Záznam o narození Jana Zelníčka. MZA v Brně, rodná matrika 1811–1860, číslo knihy 1223, Ivančice, římskokatolická církev, fol. 255.

Záznam o úmrtí Jana Zelníčka. MZA v Brně, úmrtní matrika 1866–1895, číslo knihy 16915, Brno – sv. Jakub, římskokatolická církev, fol. 164.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1811–1860, číslo knihy 1223, Ivančice, římskokatolická církev, fol. 255.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1791–1838, číslo knihy 14258, Moravský Krumlov, římskokatolická církev, fol. 219.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1784–1804, číslo knihy 3484, Valtice, římskokatolická církev, fol. 182, 205, 231.

Moravský zemský archiv v Brně, rodná matrika 1804–1822, číslo knihy 3485, Valtice, římskokatolická církev, fol. 146.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1848–1885, číslo knihy 17843, Brno, německá evangelická církev, fol. 78.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1784–1843, číslo knihy 17184, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 313.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1837–1882, číslo knihy 17186, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 416.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1882–1892, číslo knihy 17187, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 434.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1784–1836, číslo knihy 17194, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 418.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1853–1866, číslo knihy 17200, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 387.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1866–1880, číslo knihy 17201, Brno – Staré Brno u Nanebevzetí Panny Marie, římskokatolická církev, fol. 24.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1866–1895, číslo knihy 16915, Brno – sv. Jakub, římskokatolická církev, fol. 164.

Moravský zemský archiv v Brně, úmrtní matrika 1853–1921, číslo knihy 16988, Brno – sv. Janů (u minoritů), římskokatolická církev, fol. 115.

Státní oblastní archiv v Praze, rodná matrika 1761–1784 (bez bližšího popisu), obec Skramníky, okres Kolín, římskokatolická církev, fol. 4, 59.

Státní oblastní archiv v Praze, úmrtní matrika 1761–1784 (bez bližšího popisu), obec Skramníky, okres Kolín, římskokatolická církev, fol. 100.

Státní oblastní archiv v Třeboni, oddávková matrika 1787–1833, inv. no. 3776, Nová Včelnice, římskokatolická církev, fol. 9.

Státní oblastní archiv v Třeboni, rodná matrika 1793–1823, inv. no. 2487, fara Kamenice nad Lipou, obec Vodná, římskokatolická církev, fol. 13.

Státní oblastní archiv v Třeboni, úmrtní matrika 1799–1823, inv. no. 2498, fara Kamenice nad Lipou, obec Vodná, římskokatolická církev, fol. 105.

Literatura

- “Adolf Zelniček, Adlergasse 6.” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1870), 14. *Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 4, no. 110 (September 12, 1844): 438.
- Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 2, no. 142 (November 26, 1842): 571.
- Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 3, no. 87 (July 22, 1843): 363.
- Allgemeine Wiener Musik-Zeitung* 4, no. 24 (February 24, 1844): 96.
- “Anna Baroch, Bäckergrasse 53.” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1850), 15.
- “Anton Baroch, Grosse Neugasse 33.” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1857), 3.
- Balvansky, Anton. “Oeffentlicher Dank!” *Neuigkeiten* 5, no. 94 (April 4, 1855).
- Brünner Morgenpost. Beilage zur Brünner Zeitung*, no. 252 (December 17, 1866): 1009.
- Der Wanderer* 32, no. 144 (June 17, 1845): 576.
- Deyer, Carl, ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1860*. Druck von Georg Gastl in Brünn, 4.
- Doyle, Sir Arthur Conan. “A Study in Scarlet.” In *Sherlock Holmes. The Complete Novels and Stories*. Volume I., 34, 37. New York: Bantam Dell, 2003.
- Edinburgh Medical Journal*, vol. 17, no. 4 (April 1905): 335–336.
- Eichler, Karel. *P. Pavel Křížkovský. Životopisný nástin*. Brno: Tiskem a nákladem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských, 1904, 13, 17, 20.
- Entsch, A., ed. *Deutscher Bühnen-Almanach* 28, Zweiter Theil. Berlin, January 1, 1864), 58.
- Entsch, A., ed. *Deutscher Bühnen-Almanach* 29, Zweiter Theil. Berlin, January 1, 1865), 66.
- Entsch, A., ed. *Deutscher Bühnen-Almanach* 34, Zweiter Theil. Berlin, January 1, 1870), 65.
- Fišer, Zdeněk. “Diversae notae aneb paměti Hynka Vojáčka (I).” In *Zlínsko od minulosti k současnosti. Sborník Státního okresního archivu ve Zlíně* 13 (1994), 130, 134.
- Gaillard, Carl, red. “Brünn.” in *Berliner musikalische Zeitung* 1, no. 38 (October 12, 1844).
- Heinrich, A., ed. “Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder.” In *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1848*, 95. Berlin: Im Selbstverlage des Herausgebers 1848, Gedruckt bei Julius Sittenfeld in Berlin.
- Heinrich, A. ed. “Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder.” In *Almanach für Freunde der Schauspielkunst auf das Jahr 1849*, 72. Gedruckt bei Julius Sittenfeld in Berlin 1849.
- Heinrich, A., ed. “Verzeichniss der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder u.” In *Deutscher Bühnen-Almanach* 20. Berlin, Commissions-Verlag von Leopold Lassar, January 1, 1856, 132.
- Helfert, Vladimír. *Leoš Janáček: obraz životního a uměleckého boje. I. V poutech tradice*. Brno: Nákladem Oldřicha Pazdírka, 1939, 54.
- Hnáťová, Kateřina. “Koncertní život v Brně v letech 1850–1919 se zaměřením na samostatné kvartetní koncerty.” PhD diss., Masarykova univerzita Brno, 2011.

- Janáček, Leoš. "Pavla Křížkovského význam v lidové hudbě moravské a v české hudbě vůbec." *Český lid* 11 (1902): 262.
- "Johann Baroch, Stadt Brünn 257." *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1850), 3.
- "Josef Baroch, Hohlweg 25." *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1857), 11.
- "Josef Baroch (parte)." *Tagesbote aus Mähren* 20, no. 242 (October 23, 1870).
- Kronberg, Theodor, ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1850*. Brünn: Gedruckt bei Rudolf Rohrer's sel. Witwe, 5.
- Kyas, Vojtěch. "K hudební historii Brna v 19. století. Slavná hudební rodina Nerudů." *Opus musicum* (1993): 241.
- Mährischer Correspondent* 6, no. 282 (December 4, 1866).
- Monatschrift für Theater und Musik* 1 (1855): 236–237.
- Moravia* 5, no. 5 (January 17, 1842): 20.
- Moravia* 5, no. 6 (January 20, 1842): 23–24.
- Moravia* 5, no. 17 (February 28, 1842): 68.
- Moravia* 8, no. 56 (May 10, 1845): 223.
- Moravia* 8, no. 59 (May 17, 1845): 235.
- Moravia* 10, no. 20 (February 16, 1847): 80.
- Moravia* 10, no. 27 (March 4, 1847): 107.
- Moravia* 10, no. 131 (November 2, 1847): 523.
- "Neruda, eine Künstler-Familie." In Christian d'Elvert. *Geschichte der Musik in Mähren und Oesterreich. Schlesien*, II. Brünn: In Commission der Buchhandlung von Carl Winiker, 1873, 150–151.
- Neue Berliner Musikzeitung* 21, no. 2 (January 9, 1867): 15.
- Neue Zeitschrift für Musik*, Band 63, no. 2 (January 4, 1867): 15.
- Ott, J., ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1856*. Aus Franz Gastl's Buchdruckerei, 4.
- Ott, J., ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1857*. Aus Franz Gastl's Buchdruckerei in Brünn, 4.
- Pauscher, Jos., ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1852*. Brünn: Druck aus Franz Gastl's Officin, 4, 13.
- Pauscher, Jos., ed. *Theater-Almanach für das Jahr 1853*. Brünn: Druck v. F. Gastl, 4.
- Pauscher, Joseph, ed. *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1854*. Druck von Fr. Gastl, 6.
- Pellico, Silvio. *Le mie prigioni*. Torino: Presso Giuseppe Bocca, 1832, https://it.wikisource.org/wiki/Le_mie_prigioni
- "Reid Concerts." <https://www.reidconcerts.music.ed.ac.uk/concerts-by-decade/1871--1880>.
- Rille, Albert. *Die Geschichte des Brünner Stadt-Theaters 1734–1884*. Brünn: W. Burkart, 1885, 155.
- Römer, Carl, ed. *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1826*. Brünn: gedruckt bey J. G. Gastl, 5.
- Sachs, Gustav, ed. *Brünner Theater-Almanach für das Jahr 1855*. Druck von Franz Gastl in Brünn, 2.

Schematismus des regierenden Hochfürstlichen Hauses von und zu Liechtenstein. Vaduz in Schwaben 1803, 37.

“Theater, Kunst, Wissenschaft.” *Neuigkeiten* 5, no. 94 (Brünn, April 4, 1855).

The Musical World, vol. 47, no. 21 (May 22, 1869): 368–369.

“(Todesfälle.)” *Mährischer Correspondent* 10, no. 109 (May 13, 1870).

Tyl, J. K. “Rodina Nerudowa.” *Květy* 14, no. 131 (November 2, 1847): 521–522.

Tyl, J. K. “Rodina Nerudowa.” *Květy* 14, no. 132 (November 4, 1847): 525–526.

“Verzeichnis der deutschen Bühnen, ihrer Vorstände und Mitglieder, wie sie dem Herausgeber mitgeteilt worden sind.” In *A. Heinrich’s Deutscher Bühnen-Almanach* 25. Berlin: Commissions-Verlag von Eduard Bloch, January 1, 1861, 30.

“Vinzencz Innfeld, Bäckergasse 24.” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1850), 5.

“Vinzencz Infeld, Sattlergasse 438.” *Digitální archiv Brno. Sčítací operáty a jmenné rejstříky* (1857), 9, index 1.

“Vincenz Ritter von Innfeld (parte).” *Beilage zu Neuigkeiten Nr. 319*, 16 (November 25, 1866).

Wiener allgemeine Musik-Zeitung 6, no. 125 (October 17, 1846): 503.

Wiener allgemeine Musik-Zeitung 7, no. 154 (December 24, 1847): 619–620.

Zellner’s Blätter für Theater, Musik und bildende Kunst 12, no. 101 (December 18, 1866): 404.

Who Was Herr von Infeld, the First Teacher of Vilemína Nerudová

Abstract

Data from birth and death registers, censuses of Brno 1850 and 1857, and Brno theater almanacs prove, the violinist Baroch von Imfeld, introduced to literature by Vladimír Helfert (1939), in reality never existed. The figure of Baroch von Imfeld was created by mixing two, respectively three real persons, namely the violinist Josef Baroch, or his brother, violinist Anton Baroch, and the violinist Vinzenz Innfeld. These findings bring more light into the biography of Leoš Janáček, but also into the biography of Vilemína Nerudová and Adolf Zelníček. Both Nerudová and Zelníček were Innfeld’s pupils in their childhood.

Kdo byl Herr von Infeld, první učitel Vilemíny Nerudové

Abstrakt

Údaje z rodných a úmrtních matrik, ze sčítacích operátů Brna 1850 a 1857 a z brněnských divadelních almanachů dokládají, že houslista Baroch von Imfeld, jehož do literatury uvedl Vladimír Helfert (1939), ve skutečnosti neexistoval. Postava Barocha von Imfeld vznikla smíšením dvou, resp. tří reálných osob, totiž houslisty Josefa Barocha, resp. jeho bratra, houslisty Antona Barocha, a houslisty Vinzenze

Innfelda. Tato zjištění vnášejí více světla do životopisu Leoše Janáčka, ale také do životopisů Vilemíny Nerudové a Adolfa Zelníčka. Nerudová i Zelníček byli v dětství Innfeldovými žáky.

Keywords

Vinzenz Innfeld; Vilemína Nerudová; Anton Baroch; Josef Baroch; Adolf Zelníček

Klíčová slova

Vinzenz Innfeld; Vilemína Nerudová; Anton Baroch; Josef Baroch; Adolf Zelníček

Radek Hasalík
Valašské Meziříčí
R.Hasalik@seznam.cz